

آموزش مجازی غنی شده

مرور یک تجربه در دبستان شهید بهزادی

اشاره

در دوران تجربه آموزش مجازی، رویکرد معلمان و نظام آموزشی به چگونگی فرایند یاددهی - یادگیری تغییر کرد و ضرورت تحولات در این روند برای همگان آشکار شد. بر این اساس، حماسه‌های بسیاری آفریده شد و معلمانی در صف مقدم آموزش مجازی، خدمات شایسته‌ای را با امکانات و شرایط موجود ارائه دادند. در این میان، مدرسه‌های دولتی به‌واسطه دسترسی به شبکه شاد و محدودیت در استفاده صرف از این فضا، در موقعیت ویژه‌ای قرار داشتند. بر همین اساس، موفقیت‌های معلمان در بستر شاد و استفاده بهینه و همراه با خلاقیت و نوآوری از آن، قابل تقدیر و در عین حال الگوبرداری است. در این زمینه به دبستان «شهید بهزادی» در منطقه دو تهران رفتیم. خلاصه‌ای از تجربه‌های دو معلم این دبستان، **مریم شفیعی**، آموزگار پایه چهارم و فوق لیسانس IT با ۲۵ سال تجربه، **اکرم سادات موسوی‌نژاد**، آموزگار پایه چهارم و فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی آموزشی با ۳۰ سال تجربه، به همراه مدیر مدرسه، **سحر حبیبی**، مدیر دبستان و فوق لیسانس برنامه‌ریزی آموزشی با ۲۹ سال تجربه، در این نوشته آمده است.

سحر حبیبی، مشاوره دبستان شهید بهزادی

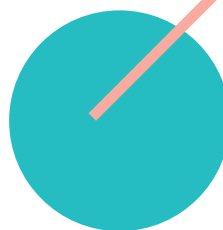
تجربه‌ای نو

● چگونه این مسیر را آغاز کردید؟

● دو کار مهم از ابتدا در دستور کار ما قرار گرفت. اول اینکه از همکاران هم‌پایه دعوت کردیم برای طی این مسیر به‌صورت گروهی اقدام کنیم و در نهایت این گروه دو نفره تشکیل شد. در کنار آن بستر آموزشی را تحلیل و بررسی کردیم. پیام‌رسان شاد محدودیت‌ها و در عین حال مزیت‌هایی داشت که تغییراتی لازم داشت. از سوی دیگر، شناخت همه بخش‌ها و قابلیت‌های آن امکان استفاده بهینه را فراهم می‌کرد. از این‌رو، برخی موارد با تکیه بر تخصص همکاران در زمینه IT ایجاد و طراحی شد. از باقی موارد این برنامه نیز از طریق آموزش به والدین و نیز دانش‌آموزان، در بهترین شکل ممکن آن استفاده کردیم.

● از جمله این موارد «بات حضور و غیاب»، «بات آزمون» و «بات تکلیف» هستند؟

● بات حضور و غیاب یکی از موارد پیام‌رسان شاد بود که قابلیت استفاده و تناسب کاربرد با کلاس ما را نداشت. به همین دلیل لینکی را در بستر دیجی‌فرم ایجاد کردیم.

● ما برای ایجاد هماهنگی‌های بیشتر یک گروه مجازی عملکرد تشکیل دادیم که در آن اعضای گروه به صورت روزانه تمام فعالیت‌های اجرایی را اعلام می‌کنند. در ابتدای هفته، تمام طراحی‌ها برای تشریح مساعی و مشورت بیشتر بیان می‌شوند. این کار در طول فرایند یاددهی - یادگیری به گفت‌وگو و تعاملات مربوط به رفع اشکالات یادگیری و تشخیص موانع و نیز به طراحی‌های آموزشی غنی‌تری می‌انجامد.

● آموزش «هم‌جواری» و «نظام جهت‌بخش» چگونه انجام می‌شوند؟

● برای همیاری در یادگیری و ایجاد زمینه خودآموزی و هم‌سال‌آموزی، از شیوه‌های متنوع و گوناگونی استفاده کردیم. برای مثال، در آموزش هم‌جواری، نمونه‌ای از یک پاورپوینت در اختیار چند دانش‌آموز که از نظر آموزشی در سطح متفاوتی هستند، قرار داده می‌شود. آن‌ها می‌توانند توضیحات خود را در تکمیل آن ارائه دهند و در نهایت، بعد از بررسی توسط معلم، نمونه به کلاس ارائه می‌شود. آموزش نظام جهت‌بخش به این صورت اجرا می‌شود که ابتدا از دانش‌آموزان دعوت می‌شود یک مبحث مشخص را پیش‌خوانی کنند. سپس در کلاس تصویری مرتبط با آن موضوع ارسال می‌شود. تصویر چالشی و تفکربرانگیز است و پس از مشاهده و بررسی توسط دانش‌آموزان، حالا سؤالاتی در اختیار آن‌ها قرار داده می‌شود که لازم است با کمک آنچه مطالعه کرده‌اند و در تصویر دیده‌اند، به پرسش‌ها پاسخ دهند. این شیوه هم از استقبال و توجه دانش‌آموزان برخوردار است.

بات‌آموز هم مورد دیگری از پیام‌رسان شاد بود که باز هم قابلیت استفاده متناسب با کلاس را نداشت. از این‌رو از ابتدای سال در تمامی درس‌ها برای برگزاری ارزشیابی‌های روزانه، هفتگی و ماهانه لینک تهیه می‌شد و آزمون‌ها به صورت چهار گزینه‌ای، تستی، جورکردنی، درست و نادرست، تصویری، کوتاه‌پاسخ و تشریحی، از طریق آزمون‌سازهای استاندارد، اجرا گردید.

برخی از لینک‌ها طوری طراحی شده‌اند که دانش‌آموزان پس از پایان آزمون نتایج آن را مشاهده می‌کنند. برخی دیگر به صورت سرعتی هستند. برای مثال ۱۰ نفر اولی که در زمان کوتاه پاسخ درست بدهند، مشخص و اعلام می‌شوند.

● از دیگر قابلیت‌های شاد که مورد استفاده شما بوده است، بگویید.

● استفاده از بخش نظرسنجی که در هر جلسه و گاهی در پایان هر بخش از کتاب از آن استفاده می‌کنیم و برای چگونگی ادامه راه بسیار تأثیرگذار است. از نظرسنجی برای ارزیابی عملکرد و پرسش از دانش‌آموزان استفاده می‌شود و خروجی آن به عنوان ورودی به نرم‌افزار اکسل داده و نمودار ارزیابی تهیه می‌شود. آزمایشگاه علوم هم از دیگر مواردی است که در پیام‌رسان شاد اجرا می‌کنیم. شبیه‌سازی آزمایشگاه علوم در آن صورت گرفته است.

● ظاهراً شما از درس پژوهشی و درس‌کاو هم بهره برده‌اید، چگونه این کار را با وجود مجازی بودن انجام دادید؟

گلخانه‌های آپارتمانی بود که بسیار مورد استقبال دانش‌آموزان و والدین قرار گرفت.

● برنامه «مسابقات کلاسی» با چه هدفی و چگونه اجرا شد؟

● برنامه مسابقات کلاسی سلسله مسابقه‌هایی برای اندازه‌گیری سرعت، دقت و یادگیری است که در آن هر دانش‌آموز براساس نوع عملکرد سرعتی، دقت و درستی پاسخ‌ها می‌تواند جایگاه برنده را داشته باشد. به این منظور ۱۰۰۰ چالش برای درس‌های ریاضی، فارسی و علوم طراحی کرده‌ایم که هر بار یکی از درس‌ها به مسابقه گذاشته می‌شود.

● سخن پایانی

مواجهه معلمان با آموزش مجازی به‌دسته‌های گوناگونی قابل دسته‌بندی است. برخی نقشی منفعلانه دارند؛ بدون بررسی عمیق و بی‌نیاز از اشتیاق لازم، هر آنچه را در نگاه اول از پیام‌رسان شاد یا دیگر بسترهای نرم‌افزاری دریافت کرده‌اند، به کار می‌برند. گروه دیگر به این اندازه نیز قدمی بر نمی‌دارند و صرفاً جایگاه «نمی‌شود» و «نمی‌توانیم» را حفظ می‌کنند. اما گروه سومی هم در این میان هستند که مشتاقانه و متعهدانه به دنبال ارائه شایسته‌ترین خدمات یاددهی - یادگیری به دانش‌آموزان هستند و تلاش می‌کنند با حداکثر ظرفیت و امکان بهره‌برداری از امکانات موجود، زمینه تجارب یادگیری اصیل را فراهم آورند. نمونه گزارش ارائه‌شده از همین دسته سوم است و بی‌تردید زمانی شرایط برای انگیزش بیشتر و ارائه خدمات شایسته فراهم است که مدیر مدرسه در جایگاه رهبر آموزشی، خود از اشتیاق لازم برخوردار باشد و بتواند زمینه‌های هدایتگری را فراهم آورد.

● تولد شخصیت‌های داستانی

● آیا به جز تدریس به صورت برخط، مواردی هم بوده‌اند که به صورت از پیش آماده‌شده مورد استفاده قرار گیرند؟

● از آنجا که امکانات اینترنتی دانش‌آموزان به گونه‌ای است که همه به پخش زنده دسترسی سهل و مناسب ندارند، شروع به طراحی و ساخت فیلم‌های درس‌های اصلی کردیم. این کار به دلیل اینکه با صدای معلم است، برای دانش‌آموزان کلاس حس بهتری دارد. برای جذاب‌تر و مؤثرتر شدن درس‌ها، شخصیت‌هایی را خلق کردیم؛ مثل «رایا»، «رایان»، «انا» و «آبی» و بخشی از فیلم‌های آموزشی از طریق آن‌ها ارائه شدند. همچنین، به‌منظور جذابیت بیشتر محتوا، در برخی فیلم‌ها از صدای گویندگانی که بیان خوبی دارند، استفاده کردیم. این موضوع برای دانش‌آموزان نیز جالب بود. از سوی دیگر، با راه‌اندازی وبلاگ کلاس، انواع فیلم، محتوای آموزشی، نمونه آثار و کارهای دانش‌آموزان، به‌صورت دسته‌بندی‌شده و موضوعی، و به تفکیک زمان، در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرند. در همین فضا، برنامه دانش‌افزایی را هم دنبال می‌کنیم و مطالبی که دانش‌آموزان در طول هفته انجام داده‌اند و نیز اطلاعات بیشتر از اندازه کتاب، به اشتراک گذاشته می‌شوند.

● ایده «برج آزادی من» چگونه شکل گرفت و اجرا شد؟

● به مناسبت ایام الله دهه فجر تصمیم گرفتیم موضوعی را همراه با فعالیت عملی و در عین حال جذابیت و خلاقیت برای دانش‌آموزان انتخاب و اجرا کنیم. به این منظور، از آن‌ها خواستیم درباره برج آزادی، از نظر شکل ظاهری و ساختمانی، مطالعه کنند و با کمک هر ماده‌ای که تمایل دارند، نمونه‌ای از آن را بسازند. اینکه آن‌ها می‌توانستند برج آزادی را با هر ماده‌ای بسازند و تلاش کنند شبیه‌ترین به آن باشد و در عین حال روی پایه‌های خود استوار بماند، برای همه دانش‌آموزان جالب بود. آن‌ها گزارش ساخت خود را به‌صورت فیلم و عکس فرستادند که در روزی معین در کلاس به نمایش درآمد. هر اثر به تناسب گزاره‌هایی که از قبل اعلام شده بود، بررسی شد. برخی برج را با مواد خوراکی و برخی هم با وسایلی مثل مقوا ساخته بودند.

● به‌منظور توانمندی و در عین حال جذابیت یادگیری دانش‌آموزان چه برنامه‌های دیگری انجام شده است؟

● طرح «گلخانه من» از دیگر طرح‌هاست. در این فعالیت از دانش‌آموزان خواسته شد با توجه به اطلاعاتی که به‌صورت نمونه در اختیارشان گذاشته شده بود و نیز با کمک اطلاعات بیشتری که از طریق تحقیق و مطالعه به دست می‌آوردند، گونه‌ای از گیاهان آپارتمانی را انتخاب و برای کاشت و نگهداری آن اقدام کنند. در این برنامه، دانش‌آموزان موظف بودند مراحل اجرا را به مرور از طریق فیلم، عکس و صدا به کلاس گزارش دهند. آنچه در انتهای دوره اجرای طرح داشتیم، گنجینه‌ای از اطلاعات و البته

تی نوشتن کا
بات یک برنامه کامپیوتری است که کارهای
تکراری را به‌صورت خودکار انجام می‌دهد.